

PZA 2021-2027 Atbalsta ieguldījums zivsaimniecības ilgtspējā

Autori:
Projektu vadītāja E.Benga
Pētnieki J.Hāzners, A.Vēveris
Zinātniskā asistente A.Eizenberga

Pētījuma **mērķis** :

novērtēt PZA ietekmi uz **vides ilgtspēju, aprites ekonomiku, digitalizāciju un klimata pārmaiņām**

*Darba **uzdevumi:***

1. PZA ieguldījums videi draudzīgas zivsaimniecības veicināšanā un zivsaimniecības adaptācijas spējā klimata pārmaiņām
2. PZA ieguldījums aprites ekonomikas principu ievērošanā
3. PZA ieguldījums digitalizācijas attīstībā
4. Secinājumi un ieteikumi

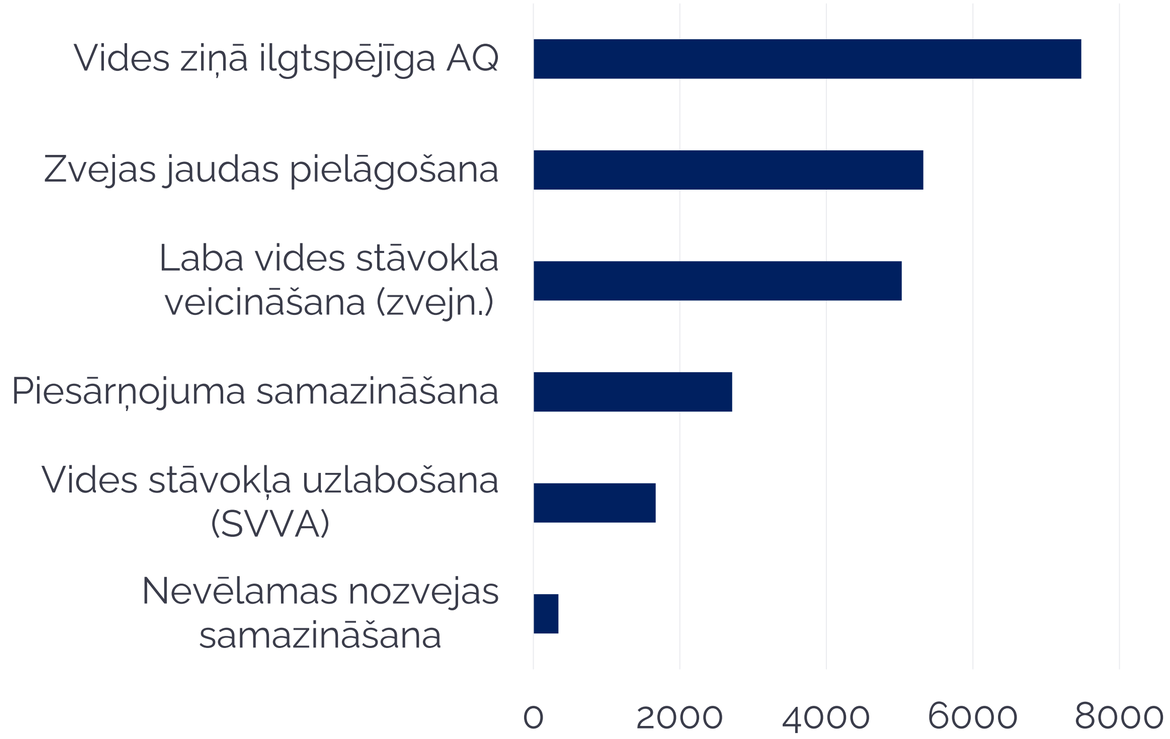
PZA ieguldījumi vides ilgtspējā

Kritērijs	Novērtēšanai izmantotais rādītājs
Veicināta nevēlamas nozvejas samazināšana	Investīciju skaits un veids, kas vērsti uz nevēlamas nozvejas novēršanu (izsekojamība, zvejas rīku selektivitāte u.c.)
Veicināta piesārņojuma samazināšanu un novēršana	Investīciju skaits piesārņojuma samazināšanai vai novēršanai
Veicināts jūras bioloģiskā daudzveidība un dzīvotņu saglabāšana.	Investīciju skaits un veids, kas vērsti uz dzīvotņu un aizsargājamo sugu aizsardzību Darbības zvejas jaudas pielāgošanai
	CR10 Darbības, ar kurām veicina labu vides stāvokli
Uzlabota zivju krājumu atjaunošanās	Nārsta bara biomasas attiecība pret kritiski zema nārsta bara indikators (Blim) Ilgtspējīgas ieguves indikators
Atbalstītas darbības, kas atbalsta vides pakalpojumus	Darbību skaits un veids, kas atbalsta vides ziņā ilgtspējīgu akvakultūru
	CR 09.1 Platība, ko ietekmējuši pasākumi, ar ko veicina labu vides stāvokli, aizsargā, saglabā un atjauno bioloģisko daudzveidību un ekosistēmas
Veicināta ilgtspējīga zilā ekonomika	Progress dabisko dzīvotņu vides stāvokļa uzlabošanā: CR10 Darbības, kas veicina labu vides stāvokli CR17 Uzņēmumu skaits, kas uzlabo resursu efektivitāti

PZA ieguldījumi vides ilgtspējā

Darbības veidi ar ieguldījumiem vides ilgtspējā, tūkst.EUR (apstiprināto projektu publiskās izmaksas)

Ieguldījumi pa izvēlētajiem vides ilgtspējas rādītājiem, tūkst. EUR

*Kopā projekti ar ieguldījumiem vides ilgtspējā veido **35%** no PZA projektu kopskaita, un **26%** no publiskajām izmaksām*

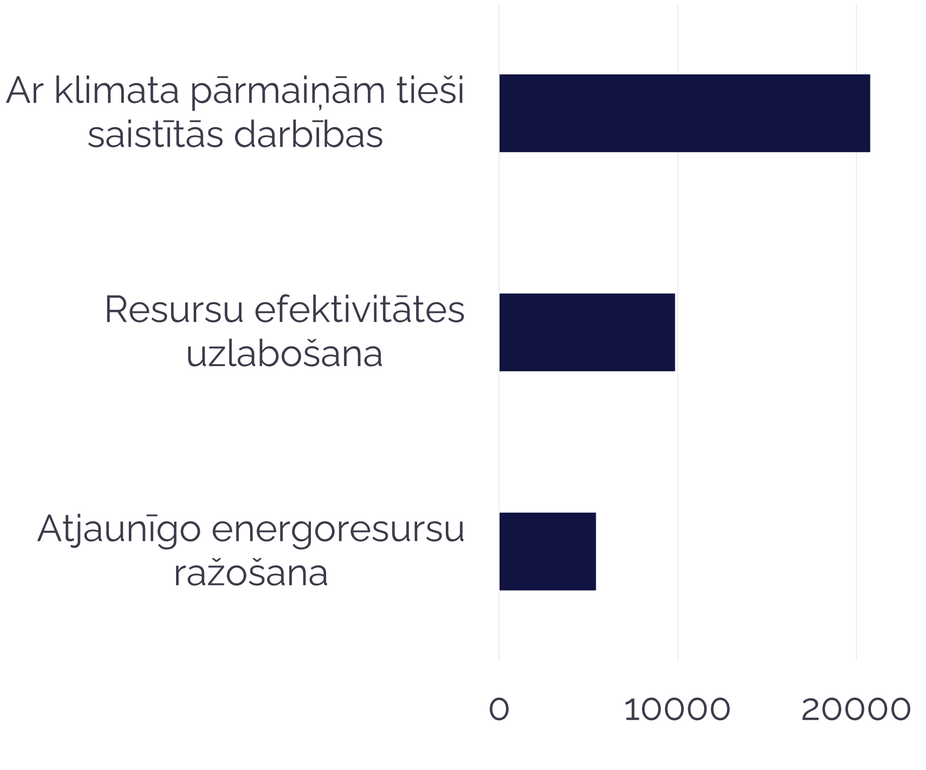
PZA ieguldījumi adaptācijā klimata pārmaiņām

Kritērijs	Novērtēšanai izmantotais rādītājs
Veicināta klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās tām	Ar emisiju samazināšanu saistīto investīciju operāciju skaits un veids (energoefektivitāte, atjaunojamā enerģija u.c.)
	Darbības, kuras ir tieši saistītas ar klimata pārmaiņām
Veicināta resursu efektivitātes uzlabošanās zivsaimniecības nozarē	CR17 Uzņēmumi, kas uzlabo resursu efektivitāti ražošanā un/vai pārstrādē
	CR18.1 Enerģijas patēriņa ekonomija, kas noved pie CO2 emisiju samazināšanas
	CR18.2 Enerģijas patēriņš (uz kuģa), kas noved pie CO2 emisiju samazināšanas

PZA ieguldījumi adaptācijā klimata pārmaiņām

Darbības veidi ar ieguldījumiem klimata jomā, tūkst.EUR (apstiprināto projektu publiskās izmaksas)

Ieguldījumi saistībā ar izvēlētajiem rādītājiem, tūkst. EUR

*Kopā projekti / darbības ar ieguldījumiem saistībā ar klimata pārmaiņām **20%** no projektu kopskaita, **37%** no publiskajām izmaksām*

PZA ieguldījumi vides un klimata jomās

Secinājumi

- PZA atbalsta ekosistēmas pieeju un atbilst HELCOM un ES Jūras stratēģijas mērķiem
- Programma nosaka prioritāti ilgtspējīgas vides, aprites ekonomikas, viedo tehnoloģiju, atjaunojamās enerģijas un energoefektivitātes ieguldījumiem
- PZA veic nozīmīgus ieguldījumus vides un klimata jomās – tie veikti attiecīgi 35% un 20% no PZA projektu kopskaita, kuri aptver 26% un 37% publiskā finansējuma
- Raksturīgākās privātās investīcijas vides ilgtspējā ir bioloģiskās attīrīšanas iekārtas, selektīvie zvejas rīki, bet klimata jomā – atjaunīgās enerģijas ražošanā
- Privātās investīcijas, kuras tieši saistītas ar ieguldījumiem vides ilgtspējā, veido 9% no investīciju projektu tāmes vērtības, bet investīcijas ar klimata pārmaiņām saistītā aprīkojumā veido 5% no projektu tāmes vērtības
- Ieguldījumu apjomu ierobežo Regulas 2021/1139 nosacījumi par maksimālo atbalsta intensitāti šādiem ieguldījumiem, jo tās nav produktīvās investīcijas

Ieteikumi

- Sakarā ar izaicinājumiem zivsaimniecības sektoram saistībā ar vides prasībām un vajadzību pielāgoties klimata pārmaiņām ir saglabājams šo jomu prioritārs atbalsts PZA ietvaros
- Vienlaikus ar atbalsta nosacījumiem sekmējams līdzsvarots ieguldījumu sadalījums, ievērojot gan vides un klimata izaicinājumus, gan nepieciešamību nodrošināt nozares ekonomisko ilgtspēju
- Uz attiecīgajām jomām vērstu ieguldījumu īpatsvara paaugstināšanu sekmētu izmaiņas Regulas 2021/1139 nosacījumos, paaugstinot atbalsta intensitāti šādiem ieguldījumiem

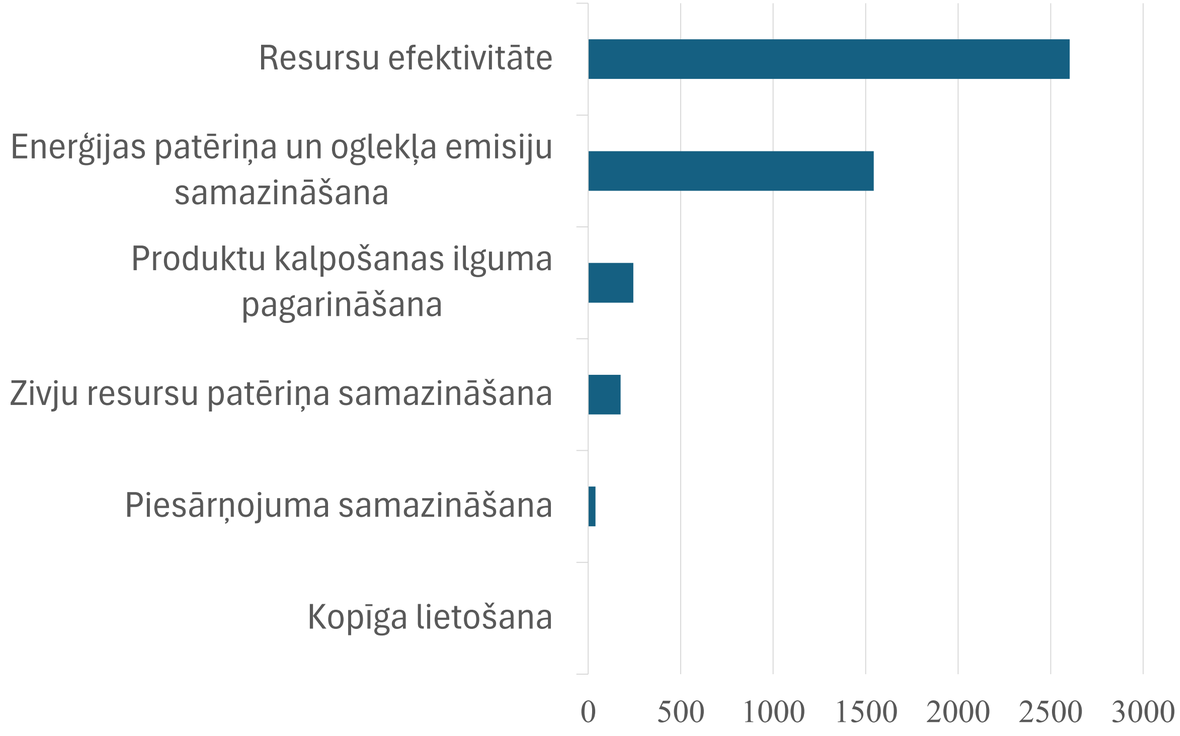
PZA ieguldījumi aprites ekonomikā

Kritērijs	Atbilstošais aprites ekonomikas princips
Enerģijas patēriņa un oglekļa emisiju samazināšana	Globālās sasilšanas novēršana
Zivju resursu izlietojuma koeficienta paaugstināšana	Zivju resursu izlietojuma optimizācija
Atkārtota izmantošana, nepārdoto aktīvu pārdale	Produktu kalpošanas ilguma pagarināšana
Ūdens piesārņojuma samazināšana	Piesārņojuma samazināšana
Zudumu un atkritumu mazināšana	Resursu efektivitāte
Aizdošana, apvienošana, īrēšana, līzings	Kopīga lietošana

PZA ieguldījumi aprites ekonomikā

Ieguldījumi aprites ekonomikā darbības veidos, tūkst. EUR (apstiprināto projektu publiskās izmaksas)

Ieguldījumi aprites ekonomikas principos, PZA publiskajā finansējums, tūkst.EUR

*Ieguldījumi saistībā ar aprites ekonomiku veikti **14%** no PZA **projektu kopskaita**, veidojot **21%** no PZA kopējām **publiskajām izmaksām***

PZA ieguldījumi aprites ekonomikā

Secinājumi

- Aprites ekonomikas principiem atbilstošo PZA projektu ieguldījumi veido 12% projektu publiskā finansējuma atbilstību resursu efektivitātei un 7% - enerģijas patēriņa un oglekļa emisiju samazināšanai.

- Ieguldījums tādos aprites ekonomikas principos kā produktu kalpošanas ilguma pagarināšana, zivju resursu izlietojuma samazināšana, piesārņojuma samazināšana un kopīga lietošana publiskais finansējums katrā no tiem nepārsniedz 1,1%.

- Zivju pārstrādes resursa patēriņa samazināšana ietver galvenokārt zivju pārstrādes resursu izmantošanas koeficienta uzlabošanu ar efektīvāku zivju izejvielu un blakusproduktu pārvēršanu tirgus produktos.

Ieteikumi

➢ Ar labās prakses piemēriem veicināt uz produktu kalpošanas ilguma pagarināšanu, zivju resursu lietderīgās izmantošanas koeficienta paaugstināšanu, piesārņojuma mazināšanu kopīgai lietošanu vērstu projektu skaita palielināšanu.

➢ Svarīgi veicināt starpnozaru sadarbību arī ar Ražotāju organizāciju palīdzību un atbalstīt inovācijas visā pārtikas ķēdē, tādējādi uzlabojot resursu efektivitāti un ilgtspēju.

PZA ieguldījumi digitalizācijā

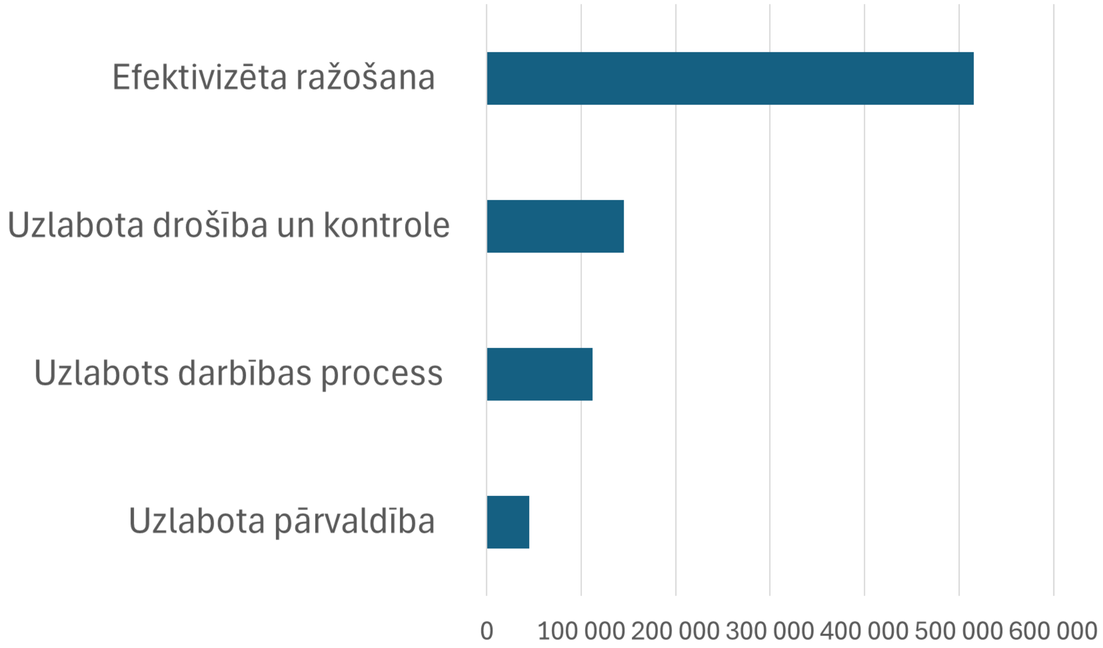
Kritērijs	Novērtēšanai izmantotais rādītājs
Uzlabota drošība un kontrole	Investīcijas digitālās uzraudzības un pārvaldības ierīcēs (AIS,droni, videonovērošana, GPS utt.)
Uzlabots darbības process	Ieguldījumi darba procesu digitalizācijā (datori, planšetes, ploteri)
Uzlabota pārvaldība	Investīcijas sakaru uzlabošanā (mobilie un viedtālruņi)
Efektivizēta ražošana	Investīcas ražošanas procesu digitalizācijā (ražošanas iekārtas un ierīces u.tt.)

PZA ieguldījumi digitalizācijā

Ieguldījumi digitalizācijā pēc darbības veida, tūkst. EUR (atbalstīto projektu publiskās finansējums digitalizācijai)*

** Šeit nav iekļauti 6,8 milj. EUR Datu vākšana un apstrāde zivsaimniecības pārvaldības un zinātniskiem mērķiem publiskais finansējums, jo tas sasitīts ar specifisku f-ciju*

Ieguldījumi digitalizācijā pēc kritērijiem, publiskais finansējums, tūkst.EUR

*Ieguldījumi saistībā ar digitalizāciju veikti **12%** no PZA **projektu kopskaita**, veidojot **10%** no PZA kopējām **publiskajām izmaksām***

PZA ieguldījumi digitalizācijā

Secinājumi

- Digitalizācija būtiski veicina zivsaimniecības nozares modernizāciju un ilgtspēju. PZA 2021–2027 ietvaros tā tiek attīstīta visās prioritātēs, uzlabojot efektivitāti, kvalitāti un konkurētspēju
- PZA atbalsts veicinājis tādu tehnoloģiju kā GPS, AIS un digitālās loģistikas rīku ieviešanu kuģos.
- Digitalizācijas projekti saņēmuši 8,2 milj. EUR (10%) no finansējuma, veidojot aptuveni 12% no visiem PZA projektiem un uzlabojot nozares efektivitāti.
- Investīcijas digitalizācijā pamatā vērstas uz ražošanas efektivizāciju, kā arī drošības un kontroles uzlabojumiem

Ieteikumi

- Atbalstīt digitālo tehnoloģiju ieviešanu ražošanā un loģistikā, popularizējot digitalizācijas nozīmi un tās priekšrocības.
- Atbalstīt digitalizāciju ilgtspējīgai attīstībai, izmantojot rīkus ražošanas procesu optimizēšanai un resursu taupīšanai, lai sasniegtu vides mērķus un atbilstību ES un HELCOM prasībām.

PZA projektiem piešķirtie punkti jomās

Darbības veidi	1. Vides ilgtspēja – negatīvās ietekmes uz ūdeni, gaisu un augsni mazināšana, bioloģiskās daudzveidības veicināšana	2. Aprites ekonomika – efektīvāka ražošanas sistēma, uzglabāšana un iepakošana	3. Digitalizācija	4. Atjaunīgie energoresursi	5. Jauns vai uzlabots ražošanas process, metode, produkts vai pakalpojums
Atbalsts zvejniekiem piekrastes zvejā	182	6,5	255,5	156,5	870
Atzītu ražotāju organizāciju plānu īstenošana					
Atbalsts SVVA stratēģiju sagatavošanai					
Inovācija, pilotprojekti, sadarbība ar zinātni zvejniecībā					
Resursu efektivitāte un pievienotās vērtības radīšana z		20,5		17,5	
Zvejas kuģa pirmā iegāde					
Galīga zvejas darbību pārtraukšana					
Inovācija, pilotprojekti, sadarbība ar zinātni un zināšan					
Investīcijas akvakultūrā	20	45		32,5	
Tirdzniecības veicināšanas pasākumi					
Investīcijas zvejas un akvakultūras produktu apstrādē	3	15		20	
Zivju dzīvotņu kvalitātes uzlabošana					
Punktu skaits jomai	205	87	255,5	226,5	870
Punktu īpatsvars no kopējiem punktiem	3,3%	1,4%	4,1%	3,7%	14,1%

Paldies par uzmanību!

AREI
Bioekonomikas nodaļa
Lauku attīstības novērtēšanas daļa

elita.benga@arei.lv
Juris.hazners@arei.lv
Armands.veveris@arei.lv
Agnese.eizienberga@arei.lv